

GMINNY OŚRODEK POMOCY SPOŁECZNEJ
Grunwald z/s w Gierzwałdzie
14-107 GIERZWAŁD 7
tel./fax 89 647 21 47
woj. warmińsko-mazurskie

Gierzwałd, dnia 18 września 2023 roku

GOPS.40.410.01.2023

Rada Gminy Grunwald

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie zgodnie z rozdziałem IV Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 przedstawia raport z monitoringu realizacji w 2022 roku oraz ewaluacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026.

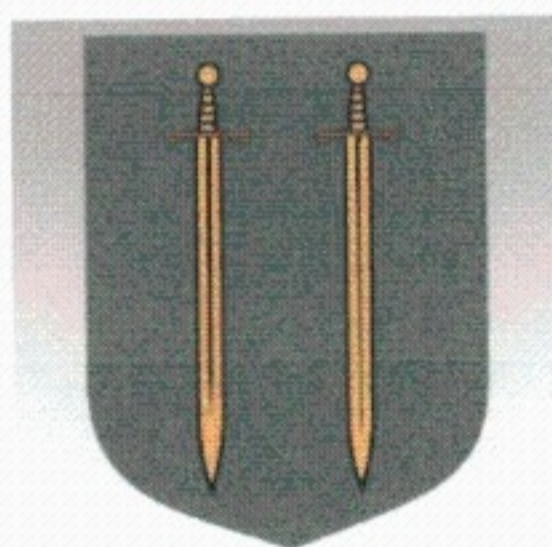
Załączniki: 31 kartek

Z poważaniem

KIEROWNIK
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald
z/s w Gierzwałdzie

mgr Anna Szostek-Dzikowicka

**Raport z monitoringu realizacji w 2022 roku oraz ewaluacji
Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Gminy Grunwald na lata 2017-2026**

Gierzwałd 2023

Spis treści

Wprowadzenie	3
1. Podstawowe założenia monitoringu i ewaluacji Strategii	4
2. Uwarunkowania zewnętrzne wdrażania strategii.....	6
3. Ogólna charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie.....	9
4. Cele strategii, zrealizowane działania, osiągnięte wskaźniki	11
Cel strategiczny 1. Wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zapobieganie ubóstwu i marginalizacji rodzin	12
Cel strategiczny 2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo	15
Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego	19
Cel strategiczny 4. Wspieranie osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym środowisku	21
Cel strategiczny 5. Tworzenie warunków do rozwoju różnych form aktywności społecznej oraz wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego.....	23
5. Wyniki śródkresowej ewaluacji Strategii	25
6. Podsumowanie raportu: wnioski i zalecenia	30

Wprowadzenie

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 została przyjęta Uchwałą XLVI/268/2017 Rady Gminy Grunwald z dnia 13 grudnia 2017 roku. Jest to *dokument planistyczny określający zasady realizowania lokalnej polityki społecznej oraz instrument tworzenia spójności społecznej. Stanowi drogowskaz dla działań władz samorządowych oraz innych podmiotów i instytucji działających w sferze pomocy społecznej zmierzających do zrealizowania misji samorządu w dziedzinie polityki społecznej.*

Strategia została opracowana w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. Powstała w procesie partycypacyjnym z uwzględnieniem różnych grup społecznych i przy szerokich konsultacjach społecznych. W pracach nad dokumentem uczestniczyli przedstawiciele samorządu lokalnego, w tym sektora pomocy społecznej, oświaty, kultury, sportu i rekreacji, ochrony zdrowia, policji, organizacji pozarządowych oraz mieszkańcy gminy.

Zgodnie z art. 110 ust. 4 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej* koordynacja Strategii jest zadaniem ośrodka pomocy społecznej, w tym przypadku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie. Do zadań GOPS należy w szczególności uzgadnianie z podmiotami współpracującymi listy potrzeb i zadań realizacyjnych, uszczegóławianie założeń Strategii w postaci rocznych lub kilkuletnich programów wynikających z ustawy o pomocy społecznej i innych ustaw, a także regularny monitoring oraz ewaluacja Strategii.

Opracowanie raportu z monitoringu realizacji Strategii w 2022 roku opierało się na pracach typu *desk research*, w ramach których szczegółowej analizie poddane zostały bazy danych statystycznych, a także raporty i sprawozdania podmiotów realizujących na terenie gminy zadania z zakresu polityki społecznej. Głównymi źródłami danych były: Główny Urząd Statystyczny, w szczególności baza Banku Danych Lokalnych, Raporty o stanie gminy, Ocena zasobów pomocy społecznej, sprawozdania z działalności GOPS, inne dokumenty i dane pozyskane od instytucji publicznych oraz ogłoszenia i notatki dostępne na stronach internetowych.

Niniejszy raport składa się z czterech zasadniczych części. Pierwsze dwie części obrazujące otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne, w którym odbywa się operacjonalizacja założeń Strategii, stanowią punkt wyjścia dla analizy wdrażania celów i działań przedmiotowego dokumentu. Kolejna, trzecia część raportu, jest najszersza, ponieważ pokazuje zarówno ilościowy, jak i jakościowy wymiar działań zrealizowanych w ramach Strategii. Jak zostało wcześniej zaznaczone, wykracza ona poza kompetencje i zadania pomocy społecznej oraz uwzględnia zaangażowanie jednostek organizacyjnych i pomocniczych gminy, jej partnerów instytucjonalnych oraz podmiotów niepublicznych. W czwartej części przedstawiono wyniki ewaluacji Strategii, a na zakończenie raportu – główne wnioski i rekomendacje.

1. Podstawowe założenia monitoringu i ewaluacji Strategii

Zgodnie z zapisami dokumentu monitoring i ewaluacja *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026* służy sprawdzeniu, czy planowane działania zostały zrealizowane. Monitoring stanowi bieżącą weryfikację realizowanych działań pod względem zgodności z celami, harmonogramem oraz innymi elementami Strategii, umożliwiając ich realizację w określony sposób. Monitoring przeprowadzany na bieżąco jest stałym elementem zarządzania, dzięki czemu można rozwiązywać pojawiające się problemy w trakcie realizacji zadań wyznaczonych w Strategii. Ma również umożliwić dostrzeżenie i wyeliminowanie nieprawidłowości oraz wprowadzenie odpowiednich korekt. Raport monitorujący powinien być sporządzany co-rocennie.

Ewaluacja ma na celu uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii. Cele ewaluacji Strategii, określone w dokumencie, brzmią następująco:

- doskonalenie działań podejmowanych w ramach strategii;
- informacja o efektach wdrażania strategii oraz uzyskanie odpowiedzi na pytania związane z jej realizacją;
- pogłębienie odpowiedzialności za wdrażanie strategii wśród wszystkich zainteresowanych jej funkcjonowaniem i efektami.

Główne kryteria ewaluacji to trafność, efektywność, skuteczność, oddziaływanie oraz trwałość. Każde z nich może być mierzone w różny sposób, co oznacza, że może posiadać różne miary jego wartości. Na potrzeby monitoringu i ewaluacji mają zostać przyjęte wskaźniki zaplanowane w strategii.

Proces ewaluacji przeprowadzany jest w następujących etapach:

- ewaluacja ex-ante – została przeprowadzona została w trakcie planowania strategii, za pomocą ankiet oraz analizy SWOT;
- ewaluacja mid-term – przeprowadzana w połowie wdrażania strategii z uwzględnieniem corocznych raportów monitorujących. Ma ona za zadanie podniesienie jakości oraz trafności programu, zdiagnozowanie czynników, które mają wpływ na proces wdrażania i skuteczność osiągania założonych celów, potwierdzenie trafności określenia celów w stosunku do aktualnie istniejących potrzeb;
- ewaluacja ex-post – ewaluacja podsumowująca, dokonywana po zakończeniu realizacji strategii. Głównym celem tej ewaluacji jest ocena skuteczności i efektywności strategii oraz jej trafności i użyteczności. Istotną rolę odgrywa odniesienie się do założonych w strategii celów oraz ocena na ile udało się je osiągnąć. Ewaluacja będzie obejmować także pozytywne i negatywne czynniki wpływające na wdrażanie strategii, jej efekty i trwałość. Zostanie przeprowadzona na zakończenie realizacji strategii, tj. pod koniec 2026 roku.
- ewaluacja on-going – ewaluacja bieżąca, ma charakter uzupełniający dla powyższych rodzajów ewaluacji i jest realizowana przez cały okres wdrażania strategii. Zebrane w jej

toku informacje przyczynią się do identyfikacji oraz zapobiegania występującym problemom.

Niniejszy raport prezentuje wyniki monitoringu Strategii za 2022 roku oraz wyniki ewaluacji mid-term. Monitoringowi podlegają te wskaźniki, odnośnie których istnieje możliwość pozyskania wiarygodnych, rzetelnych i policzalnych danych. Z tego względu prezentowane tabele nie zawierają wszystkich wskaźników określonych w Strategii. Ponadto sposób sformułowania części z nich powoduje, że ich liczenie jest niecelowe, z uwagi np. na realizację działań przez różne instytucje i ryzyko kilkukrotnego policzenia tych samych uczestników – wskaźniki te zostały oznaczone poprzez znak ‘-’.

2. Uwarunkowania zewnętrzne wdrażania strategii

W kontekście wdrażania Strategii istotne jest ujęcie Gminy Grunwald jako jednego z elementów społeczno-gospodarczego systemu Polski. Wpływ na sytuację w gminie mają zjawiska oraz wydarzenia dziejące się w innych częściach kraju, zwłaszcza decyzje zapadające w polskim rządzie i parlamencie, oraz poza jego granicami. W tym kontekście jedną z głównych ról rolą władz gminy staje się sprawne i efektywne zarządzanie rozumiane jako optymalne kreowanie oraz wykorzystywanie zasobów i procesów rozwojowych do osiągnięcia zamierzonego celu, jakim jest poprawa warunków życia ludności w istniejących ramowych warunkach działania, tkwiących zarówno wewnątrz gminy, jak i w otoczeniu.

Według badań CBOS za najważniejsze wydarzenie 2022 roku Polacy uznali wojnę w Ukrainie (37,5%). W tym kontekście jednoznacznie wskazywali agresora, mówiąc o napaści Rosji i popełnianych zbrodniach, ale też akcentowali pomoc Ukrainie w zakresie uzbrojenia i pomocy humanitarnej. W dalszej kolejności, niewielkim odsetkiem wskazań, wymieniano inflację i spadek wartości pieniądza skutkujące ogólnym wzrostem cen (3,7%), a także koniec zmagania z najbardziej dramatycznymi skutkami epidemii koronawirusa bądź w ogóle koniec pandemii (3,4%).

W 2022 roku dogasała już epidemia Covid-19, stopniowo znoszone były obostrzenia sanitarne, a mieszkańcy wracali do poprzedniego rytmu życia. Wiele osób bezpośrednio odczuło jej skutki, w szczególności w kontekście zatrudnienia czy pogorszenia sytuacji finansowej. Trudno jednak w tym momencie prognozować, jakie będą jej skutki długoterminowe w odniesieniu do sytuacji poszczególnych osób i rodzin. Już teraz mówi się bowiem o skutkach izolacji społecznej w postaci zwiększenia problemu przemocy w rodzinie i uzależnień, depresji i zaburzeń psychicznych, szczególnie wśród dzieci. Niepewność kolejnych lat wiąże się również z trwającą wciąż wojną w Ukrainie i niestabilnością sytuacji gospodarczej, wyrażającą się m.in. w wysokiej inflacji.

Rok 2022 to okres przyjmowania do realizacji nowych dokumentów strategicznych, istotnych z punktu widzenia realizacji lokalnej polityki społecznej. W dniu 15 czerwca 2022 roku Rada Ministrów przyjęła *Strategię Rozwoju Usług Społecznych*. Jej główny cel stanowi deinstytucjonalizacja, czyli przechodzenie od opieki o charakterze instytucjonalnym do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i społeczności lokalnej. Wśród najważniejszych założeń tego dokumentu można wskazać:

- zwiększenie udziału rodzin i rodzinnych form pieczy zastępczej w opiece i wychowaniu dzieci,
- zbudowanie skutecznego i trwałego systemu świadczenia usług społecznych dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami dające możliwość życia w społeczności lokalnej niezależnie od stopnia niepełnosprawności,
- stworzenie skutecznego systemu usług społecznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla osób w kryzysie bezdomności oraz osób zagrożonych bezdomnością.

Z punktu widzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych istotna jest także *Ustawa z dnia 5 sierpnia 2022 r. o ekonomii społecznej*. Zawiera ona zmiany dotyczące kształtu gminnych strategii, polegające na konieczności ujęcia w strategii rozwiązywania problemów społecznych, w ramach diagnozy sytuacji społecznej, zdolności podmiotów ekonomii społecznej w zakresie realizacji usług społecznych oraz określenia usług społecznych i zadań publicznych zleczanych w trybach, o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz ustawie o ekonomii społecznej.

Efektom uchwalenia powyższej ustawy są zmiany w ustawie o pomocy społecznej, która obecnie wskazuje na następujące elementy, które powinna zawierać strategia opracowywana przez gminę i powiat. W świetle art. 16b pkt 2 są to:

- 1) diagnoza sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
- 2) prognoza zmian w okresie objętym strategią,
- 3) określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii i jej ram finansowych, a także wskaźników realizacji działań.

Zgodnie z pkt 3 powyższego artykułu Strategia opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1–14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Istotne zmiany przyniósł również początek 2023 roku, kiedy to pojęcie przemocy domowej zastąpiło dotychczas stosowane pojęcie przemocy w rodzinie poprzez uchwalenie i wejście w życie *Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw*. Zmiany wprowadzone tą ustawą były gruntowne. W świetle definicji przemoc domowa stanowi jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

W punktach 2) i 3) ww. ustawy zdefiniowano natomiast osobę doznającą przemocy domowej oraz osobę stosującą przemoc domową. W świetle tych definicji za osobę doznającą przemocy domowej można uznać następujące osoby, wobec których stosowana jest przemoc domowa:

- a) małżonka, także w przypadku gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, oraz jego wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- b) wstępnych i zstępnych oraz ich małżonków,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępnych, zstępnych i ich małżonków,
- d) osobę pozostającą w stosunku przysposobienia i jej małżonka oraz ich wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- e) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- f) osobę wspólnie zamieszkującą i gospodarującą oraz jej wstępnych, zstępnych, rodzeństwo i ich małżonków,
- g) osobę pozostającą obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletniego.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa powyżej. Osoba stosująca przemoc domową to natomiast osoba pełnoletnia, która dopuszcza się przemocy domowej wobec wymienionych osób.

Wskazane powyżej zmiany wprowadzone ustawowo w obszarze polityki społecznej należy mieć na uwadze w zakresie realizacji Strategii na kolejne lata, a także w przypadku aktualizacji Strategii.

3. Ogólna charakterystyka sytuacji społeczno-gospodarczej w gminie

Niniejszy rozdział raportu opracowano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki kontekstowe, dobrane tak, by można było za ich pomocą opisać sytuację społeczno-gospodarczą Gminy Grunwald. Zaprezentowane niżej wskaźniki można też określić mianem wskaźników „oddziaływania”, ponieważ pokazują efekty działań realizowanych w ramach gminnej polityki społecznej, jak również wpływ decyzji, programów czy inicjatyw podejmowanych na szczeblu regionalnym, krajowym oraz międzynarodowym.

Lp.	Nazwa wskaźnika	2022
1.	Liczba ludności gminy wg faktycznego miejsca zamieszkania: - mężczyźni - kobiety	5088 2552 2536
2.	Odsetek (w %) w ogóle ludności gminy: - osób w wieku przedprodukcyjnym - osób w wieku produkcyjnym - osób w wieku poprodukcyjnym	20,8 59,6 19,6
3.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	32,9
4.	Liczba bezrobotnych zarejestrowanych, w tym - kobiety - mężczyźni	182 105 77
5.	Liczba podmiotów gospodarki narodowej na terenie gminy	320
6.	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności gminy	63
7.	Struktura podmiotów gospodarki narodowej według klas wielkości: - 0-9 pracowników - 10-49 pracowników - 50-249 pracowników - 250 i więcej pracowników	305 15 0 0
8.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej: - liczba osób, którym przyznano świadczenie - liczba rodzin - liczba osób w rodzinach	355 241 780
9.	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej w ogóle mieszkańców (w %)	15,33%

Pod względem potencjału demograficznego, Gmina Grunwald charakteryzuje się spadkiem liczby ludności. W świetle danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2022 roku zamieszkiwana była przez 5 088 osób, co oznacza spadek w porównaniu do 2020 roku o 124 osoby, tj. o 2,4%. Wpływ na zmniejszanie się liczby ludności ma zarówno ujemny przyrost naturalny, który w 2022 roku ukształtował się na poziomie -20 osób, jak i ujemne saldo migracji wynoszące -45. W strukturze dominują mężczyźni, którzy w liczbie 2 552 osób stanowili w 2022 roku 50,2% ogółu mieszkańców.

Struktura ludności gminy wskazuje na postępujący proces starzenia się społeczeństwa. W 2022 roku osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły w niej 19,6%, czyli o 1,5 punktu więcej niż w 2020

roku. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wynosił 20,8%, natomiast osób w wieku produkcyjnym 59,6%. W 2022 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym w gminie przypadało 32,9 osób w wieku poprodukcyjnym. W świetle innych wskaźników obciążenia demograficznego w 2022 roku w Gminie Grunwald:

- na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 67,7 osób w wieku nieprodukcyjnym;
- na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało 94,5 osób w wieku poprodukcyjnym;
- współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi wynosił 23,9%;
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wynosił 16,1%.

Kolejny obszar szczególnie istotny dla analizy sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Grunwald stanowi lokalny rynek pracy, a zwłaszcza wskaźniki dotyczące bezrobocia. W 2022 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostródzie zarejestrowanych było 182 mieszkańców gminy, co oznacza spadek w porównaniu do 2020 roku o 46 osób, tj. o 20,2%. W trudniejszej sytuacji na rynku pracy są kobiety. W 2022 roku stanowiły one 57,7% w strukturze lokalnego bezrobocia, podczas gdy w przypadku mężczyzn odsetek ten kształtował się na poziomie 42,3%.

W ostatnich latach zwiększyła się liczba podmiotów gospodarki narodowej mających swoją siedzibę na terenie gminy. W 2022 roku na terenie gminy funkcjonowało 320 podmiotów gospodarki narodowej, co oznacza wzrost ich liczby w porównaniu do 2020 roku o 14, tj. o 4,6%. Większość wśród nich stanowią podmioty zatrudniające do 9 pracowników, w tym osoby fizyczne prowadzące jednoosobową działalność gospodarczą. W 2022 roku takie podmioty, w liczbie 305, stanowiły 95,3% wszystkich podmiotów na terenie gminy. W drugiej kolejności należy wskazać podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób, stanowiące 4,7% ogółu.

W 2022 roku świadczenie z pomocy społecznej otrzymało 355 osób w 241 rodzinach objętych wsparciem GOPS. Odsetek mieszkańców gminy, którzy korzystają z pomocy społecznej wynosił w tym czasie 15,33%.

4. Cele strategii, zrealizowane działania, osiągnięte wskaźniki

Część operacyjna Strategii została usystematyzowana poprzez wizję i misję Strategii, a następnie cele strategiczne i szczegółowe przypisane do określonych priorytetów.

Wizja rozwoju społecznego Gminy Grunwald brzmi następująco:

Gmina Grunwald to Gmina ludzi odpowiedzialnych, posiadająca sprawny system wsparcia społecznego, wykorzystująca możliwości prawne i lokalny potencjał społeczny. Umożliwia to poprawę standardów życia mieszkańców i eliminuje negatywne zjawiska społeczne.

Misja rozwoju społecznego Gminy Grunwald:

Gmina Grunwald dąży do poprawy jakości życia mieszkańców oraz do przeciwdziałania marginalizacji najsłabszych grup społecznych przy wykorzystaniu aktywności i współpracy organizacji, instytucji i całej społeczności lokalnej.

Poniżej zaprezentowano wskaźniki zrealizowanych działań oraz osiągniętych rezultatów SRPS w 2022 roku w podziale na cele strategiczne i przyporządkowane im cele operacyjne. Cele strategiczne są następujące:

- **Cel strategiczny 1.** Wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zapobieganie ubóstwu i marginalizacji rodzin
- **Cel strategiczny 2.** Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo.
- **Cel strategiczny 3.** Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego
- **Cel strategiczny 4.** Wspieranie osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym środowisku
- **Cel strategiczny 5.** Tworzenie warunków do rozwoju różnych form aktywności społecznej oraz wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego

Cel strategiczny 1. Wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zapobieganie ubóstwu i marginalizacji rodzin

Cele operacyjne:

- 1) Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększeniu aktywności w poszukiwaniu i podjęciu pracy
- 2) Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa
- 3) Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej

Nazwa wskaźnika		2022
Cel operacyjny 1. Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększeniu aktywności w poszukiwaniu i podjęciu pracy		
1.	Liczba osób bezrobotnych, które zostały objęte pomocą w ramach programów, projektów	780
2.	Liczba osób bezrobotnych objętych pracą socjalną	110
3.	Liczba kontraktów socjalnych	0
Cel operacyjny 2. Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa		
1.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	188
2.	Liczba kontraktów socjalnych z osobami bezrobotnymi	0
3.	Liczba osób/rodzin objętych wsparciem w formie zasiłków	355
4.	Liczba wypłaconych świadczeń rodzinnych i wychowawczych	7442 / 12289
5.	Liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych	7
6.	Liczba rodzin, które otrzymały lokal z zasobów gminy (liczba mieszkań komunalnych)	46
7.	Liczba mieszkań chronionych w gminie	0
8.	Liczba dzieci w szkołach i przedszkolach korzystających z posiłków finansowanych przez GOPS	129
Cel operacyjny 3. Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej		
1.	Liczba osób podejmujących zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych, staży, przygotowania zawodowego, robót publicznych, prac społecznie użytecznych	Bd.
2.	Liczba szkoleń, warsztatów aktywizujących, kursów podnoszących kwalifikacje	Bd.
3.	Liczba osób objętych szkoleniami, warsztatami, kursami w zakresie aktywizacji zawodowej	Bd.
4.	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie zatrudnienia z wykorzystaniem narzędzi ekonomii społecznej	Bd.
5.	Liczba spotkań informacyjnych z zakresu ekonomii społecznej	0

Obejmowanie wsparciem środowisk znajdujących się w trudnym położeniu materialnym stanowi jedno z głównych zadań GOPS, albowiem misją pomocy społecznej jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienia im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Jak wynika ze sprawozdań GOPS, ubóstwo jest kwestią społeczną dotyczącą największej liczby środowisk korzystających ze wsparcia. W 2022 roku z tego powodu z pomocy społecznej korzystało 146 rodzin, w których żyło 485 osób. Należy nadmienić, że ubóstwo nie może stanowić jedynego tytułu udzielania pomocy społecznej, a nie rzadko towarzyszą mu problemy opiekuńczo-wychowawcze, bezrobocie, przemoc w rodzinie, długotrwała lub ciężka choroba bądź niepełnosprawność.

W zakresie świadczeń rodzinnych w 2022 roku wypłacono:

- zasiłki rodzinne - 7 442 świadczenia;
- dodatki do zasiłków rodzinnych – 3 239 świadczeń;
- zasiłki pielęgnacyjne – 2 623 świadczenia;
- świadczenia pielęgnacyjne – 868 świadczeń;
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka – 21 świadczeń;
- świadczenia rodzicielskie – 139 świadczeń;
- zasiłki rodzinne z dodatkami „złotówka za złotówkę” – 951 świadczeń;
- świadczenie „Za życiem” – 1 świadczenie.

Do 31 maja 2022 roku GOPS zajmował się również obsługą świadczeń wychowawczych. Przyznano w tym czasie 12 289 świadczeń na 1 116 dzieci. Ustalone prawo do świadczeń wychowawczych miało 641 rodzin.

W 2022 roku świadczenia z pomocy społecznej przyznano decyzjom 355 osobom z 241 rodzin, w których żyło 780 osób. Spośród osób otrzymujących świadczenie 196 osób pobierało świadczenia pieniężne, a 162 osoby świadczenia niepieniężne.

Osobom w trudnej sytuacji udzielane są zasiłki stałe, okresowe i celowe. W 2022 roku zasiłek stały otrzymało 50 osób, w tym 49 było przyznanych osobom samotnie gospodarującym, a 1 osobie pozostającej w rodzinie. Zasiłek okresowy w 2022 roku otrzymywało 106 osób, w tym 62 z powodu bezrobocia, 8 z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby, a 5 z tytułu niepełnosprawności. Zasiłek celowy otrzymywały natomiast 153 osoby.

Zapewnieniu najbardziej potrzebującym osobom i rodzinom dostępu do podstawowych dóbr i zasobów stanowi ważne zadanie GOPS. W 2022 roku gmina udzieliła 3 osobom schronienia przez przyznanie tymczasowego miejsca w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Gmina dysponuje ponadto 46 mieszkaniami komunalnymi, w tym 10 mieszkaniami socjalnymi (lokalami).

W 2022 roku na terenie Gminy Grunwald realizowany był program „Posiłek w szkole i w domu”. W jego ramach przyznano zasiłki celowe na zakup żywności dla 135 rodzin (697 świadczeń). Posiłki dla dzieci w punktach przedszkolnych, szkołach podstawowych i szkołach ponadgimnazjalnych przyznano 66 rodzinom, w tym 129 dzieciom.

Formą pomocy państwa dla osób, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej i nie są w stanie pokryć kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, jest dodatek mieszkaniowy. Przysługuje

on najemcom i podnajemcom lokali mieszkalnych, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych, do których przysługuje im spółdzielcze prawo do lokalu mieszkalnego, osobom mieszkającym w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących ich własność i właścicielom samodzielnych lokali mieszkalnych, innym osobom mającym tytuł prawny do zajmowanego lokalu mieszkalnego i ponoszącym wydatki związane z jego zajmowaniem, a także osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego, oczekującym na przystępujący im lokal zamieszkalny albo socjalny. W 2022 roku wypłacono łącznie 68 świadczeń, pomoc w tej formie otrzymało 7 rodzin.

W drugiej kolejności pod względem skali korzystania z pomocy społecznej, należy wskazać bezrobocie, z powodu którego pomoc otrzymało 110 rodzin i 419 osób. Ogólnie liczba osób bezrobotnych z terenu gminy zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostródzie w 2022 roku wynosiła 182 osoby, w tym 105 kobiet i 150 osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Zadania z zakresu promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej są domeną instytucji rynku pracy, w tym państwowych służb zatrudnienia, instytucji szkoleniowych i agencji zatrudnienia. Na poziomie powiatu kluczowym organem jest starosta, który sprawuje zwierzchnictwo nad powiatowym urzędem pracy jako podmiotem wyspecjalizowanym w kwestii wspierania pełnego zatrudnienia oraz zwiększania mobilności na rynku pracy. Zadania samorządu gminnego są dość ograniczone, niemniej gmina ma pewien wachlarz dostępnych działań, które może wykonywać samodzielnie albo we współpracy z PUP i innymi instytucjami rynku pracy.

Działania służące aktywizacji zawodowej mieszkańców, w szczególności osób w trudnej sytuacji na rynku pracy realizuje przede wszystkim Powiatowy Urząd Pracy w Ostródzie, który zapewnia bezrobotnym mieszkańcom gminy dostęp do szeregu usług (poradnictwo zawodowe, pośrednictwo pracy, szkolenia) oraz instrumentów rynku pracy (m.in. staże, prace społecznie użyteczne, roboty publiczne, bon na zasiedlenie, refundacja kosztów wyposażenia stanowiska pracy), dzięki którym mogą zwiększać swoje szanse na rynku pracy oraz podejmować różne formy zatrudnienia, włącznie z rozpoczęciem własnej działalności gospodarczej.

Cel strategiczny 2. Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo

Cele operacyjne:

- 1) Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu.
- 2) Pomoc rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia.
- 3) Zapobieganie marginalizacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych.

Nazwa wskaźnika		2022
Cel operacyjny 1. Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu		
1.	Liczba wniosków pracowników socjalnych o objęcie rodzin wsparciem asystenta rodziny	11
2.	Liczba zgłoszonych rodzin przez wychowawców i pedagogów	0
3.	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	11
4.	Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	6
5.	Liczba opracowanych programów wspierania rodziny	1
Cel operacyjny 2. Pomoc rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia		
1.	Liczba rodziców uczestniczących w szkoleniach, warsztatach dla rodziców, spotkaniach ze specjalistami	ok.100
2.	Liczba zrealizowanych zajęć dla rodziców	-
3.	Liczba rodzin objętych pracą socjalną	17
4.	Liczba rodzin z dziećmi objętych wsparciem w formie zasiłków w ramach ustawy o pomocy społecznej	68
5.	Liczba świadczeń rodzinnych, wychowawczych, alimentacyjnych wypłacanych na rzecz dzieci	7442 / 12289 / 569
6.	Liczba dzieci korzystających z posiłków w szkołach finansowanych przez GOPS	129
7.	Liczba rodzin korzystająca z Karty Dużej Rodziny	91
8.	Liczba osób/rodzin korzystająca z poradnictwa specjalistycznego	41/150
Cel operacyjny 3. Zapobieganie marginalizacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych		
1.	Liczba zorganizowanych turnusów	1
2.	Liczba dzieci korzystających z wypoczynku	15
3.	Liczba dzieci korzystających z zajęć w GOK i świetlicach	434
4.	Liczba dzieci korzystających z zajęć pozalekcyjnych w szkołach	ok.280
5.	Liczba placówek przedszkolnych, w tym oddziałów przedszkolnych	5
6.	Liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym	174

Celem działań podejmowanych w ramach niniejszego obszaru jest wzmocnienie rodzin w prawidłowym wypełnianiu ich funkcji oraz przewyższaniu trudności życiowych, ze szczególnym uwzględnieniem rozwoju dzieci i młodzieży. Spośród 241 rodzin objętych pomocą społeczną w gminie, 68 to rodziny z dziećmi, stanowiące 28,2% ogółu. Najliczniej wśród nich występowały rodziny z jednym dzieckiem – 33 rodziny, a w dalszej kolejności rodziny z trojgiem dzieci (14) oraz z dwojgiem potomstwa (13). W 8 rodzinach było czworo lub więcej dzieci. Warto tu również nadmienić, że spośród wszystkich rodzin z dziećmi objętych pomocą społeczną 44,1% stanowiły rodziny niepełne. Spośród 30 takich rodzin, 21 to rodziny z jednym dzieckiem, w 4 rodzinach było dwoje dzieci, w 5 rodzinach troje.

Wsparcie rodzinom z dziećmi przyznawane jest w dużej mierze z dwóch powodów. Jako pierwszy powód należy wskazać potrzebę ochrony macierzyństwa, z tytułu której wsparcie w 2022 roku otrzymały 52 rodziny z 295 osobami. Drugim z nich jest bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – w 2022 roku było to 26 rodzin, w których funkcjonowało 139 osób. Przemoc w rodzinie to powód wsparcia 1 osoby.

Powody, takie jak alkoholizm i narkomania, dotyczą nie tylko rodzin z dziećmi, ale również środowisk, w których dzieci nie ma. Niemniej jednak problemami tymi obecnie szczególnie zagrożona jest młodzież, w tym pochodząca z rodzin doświadczających różnych trudności, w tym opiekuńczo-wychowawczych. W 2022 roku z powodu alkoholizmu wsparcie otrzymało 15 rodzin z 59 osobami.

Ważny element systemu wsparcia rodzin z dziećmi w gminie stanowi ponadto asystent rodziny, zatrudniony w GOPS w Gierzwałdzie. Rolą asystenta rodziny jest pomoc rodzinie w przewyższaniu trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez pracę z rodziną m.in. nad poprawą warunków socjalnych, w tym naukę prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego i treningi budżetowe, aktywnością społeczną i zawodową członków rodziny oraz podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, nabyciem właściwych kompetencji wychowawczych, a także dbałością o edukację i rozwój dziecka poprzez kontrolowanie osiągnięć szkolnych dzieci, pokazywanie korzyści z uczęszczania dziecka do szkoły czy przedszkola, motywowanie rodziców do zdiagnozowania poziomu rozwoju dziecka, potrzeb i możliwości oraz zaburzeń rozwojowych i zachowań dysfunkcyjnych dzieci w poradniach psychologiczno-pedagogicznych lub innych poradniach specjalistycznych.

Asystent rodziny prowadzi swoją pracę w formie spotkań z rodziną w miejscu jej zamieszkania, indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców, indywidualnych treningów umiejętności wychowawczych oraz organizacji dnia codziennego, treningów podziału obowiązków między członków rodziny, a także innych wynikających z rozeznaczonych potrzeb rodziny i przyjętych do realizacji w Planie Pracy z Rodziną. Praca z rodziną prowadzona jest również w przypadku czasowego umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej i polega głównie na prowadzeniu działania w kierunku powrotu dziecka do rodziny biologicznej. Warto tu nadmienić, że rola asystenta rodziny w systemie pomocy społecznej została zwiększona poprzez ustawę o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”. W świetle jej uregulowań asystentowi rodziny została przypisana funkcja koordynatora w zakresie kompleksowego wsparcia kobiety w ciąży oraz jej rodziny, ze szczegól-

nym uwzględnieniem kobiety w ciąży powikłanej lub kobiety rodzącej dziecko, u którego zdiagnozowano w prenatalnym okresie rozwoju lub w czasie porodu ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu. To ważne z punktu widzenia profilaktyki społecznej i pomocy rodzinie nowe zadanie czyni z asystenta rodziny ważne ogniwo w systemie powszechnego wsparcia rodzin w wychowaniu dzieci.

W 2022 roku w GOPS w Gierzwałdzie zatrudniony był jeden asystent rodziny. W 2022 roku asystent współpracował z 11 rodzinami. Wśród najczęściej występujących wyzwań w rodzinach objętych wsparciem asystenta można wymienić niewydolność opiekuńczo-wychowawczą, brak zatrudnienia, niewystarczające środki finansowe oraz nieumiejętne dysponowanie nimi, zadłużenie, problemy socjalno-bytowe, niezaradność życiową, problemy alkoholowe, dysfunkcje rozwojowe, niepełnosprawność oraz bariery psychologiczne.

W sytuacji, gdy rodziny nie są w stanie, pomimo otrzymanego wsparcia asystenta, wypełnić swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a więc zapewnić potomstwu bezpieczeństwa, opieki i właściwego wychowania, dzieci mogą zostać odebrane rodzicom i umieszczone w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. W 2022 roku w pieczy zastępczej przebywało 6 dzieci.

W zakresie wsparcia rodzin wielodzietnych GOPS w Gierzwałdzie realizuje zadanie, jakim jest Karta Dużej Rodziny. W jego ramach w 2022 roku 91 rodzinom wydano 202 Karty Dużej Rodziny.

Działania w obszarze wsparcia rodziny podejmuje także Zespół Interdyscyplinarny, zajmujący się koordynowaniem lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej. W 2022 roku do Zespołu wpłynęło 9 Niebieskich Kart wszczynających prowadzenie procedury, a zakończono 8 procedur. Pomocą grup roboczych objętych było 14 rodzin.

W 2022 roku nie realizowano zorganizowanej formy edukacji w postaci Szkoły dla Rodziców. W zakresie edukacji rodziców i opiekunów warto natomiast wspomnieć o takich inicjatywach i działaniach, jak zajęcia i spotkania edukacyjne oraz profilaktyczne organizowane przez szkoły gminne w tematyce związanej z bezpieczeństwem, relacjami, zdrowym odżywianiem, przeciwdziałaniem agresji i innych. W związku z tym, że formy edukacji rodziców i opiekunów organizowane były przez różne instytucje i nie jest możliwe ich policzenie, odstąpiono od wykazywania ich liczby w tabeli.

Kluczową rolę w zakresie kształtowania warunków rozwoju dzieci i młodzieży odgrywają placówki oświatowe. W roku szkolnym 2022/2023 sieć szkół publicznych w Gminie Grunwald tworzyły następujące:

- 1) Szkoła Podstawowa im. Królowej Jadwigi we Frygnowie;
- 2) Szkoła Podstawowa im. Mikołaja Kopernika w Gierzwałdzie;
- 3) Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Jana Pawła II w Mielnie;
- 4) Szkoła Podstawowa im. Władysława Jagiełły w Stębarku;
- 5) Szkoła Podstawowa im. Zawiszy Czarnego w Szczepankowie.

Łącznie w szkołach podstawowych uczyło się 396 uczniów, w tym 136 uczniów w SP w Gierzwałdzie, 87 uczniów w SP w Stębarku, 71 uczniów w SP w Mielnie oraz 63 uczniów w SP w Szczepankowie.

Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side. The text is too light to transcribe accurately.

Wychowanie przedszkolne w gminie w roku szkolnym jest realizowane poprzez Przedszkole w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Mielnie oraz oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych. W roku szkolnym 2022/2023 w gminie wychowaniem przedszkolnym objętych było 174 dzieci.

Uczniowie szkół na terenie gminy uczęszczali na kółka zainteresowań, brali aktywny udział w konkursach i olimpiadach, a także zawodach sportowych. Organizowane były działania ukierunkowane na profilaktykę zdrowotną, profilaktykę uzależnień i przemocy. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi objęci byli działaniami służącymi wyrównywaniu szans edukacyjnych. Szkoły organizowały pomoc psychologiczno-pedagogiczną, prowadziły zajęcia specjalistyczne: rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne i logopedyczne oraz dydaktyczno-wyrównawcze. Szacuje się, że w szkołach na terenie gminy w zajęciach pozalekcyjnych bierze udział ok. 75% uczniów.

Cel strategiczny 3. Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego

Cele operacyjne:

- 1) Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego.
- 2) Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

Nazwa wskaźnika		2022
Cel operacyjny 1. Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego		
1.	Liczba przedsięwzięć w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki zdrowotnej	-
2.	Liczba osób korzystających z programów profilaktycznych	ok.1000
3.	Liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych	8
4.	Liczba interwencji i zdarzeń kryminalnych	816
5.	Liczba miejsc w gminie Grunwald wykazywana w Krajowej Mapie Bezpieczeństwa	2
Cel operacyjny 2. Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie		
1.	Liczba programów profilaktycznych (ochrona zdrowia i bezpieczeństwo)	8
2.	Liczba dzieci objętych programami profilaktycznymi	ok.500
3.	Liczba programów profilaktycznych (uzależnienia i przemoc)	13
4.	Liczba osób objętych programami/spotkaniami profilaktycznymi	ok. 500

Zaspokajaniu potrzeb mieszkańców w obszarze ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego służą programy edukacyjne i profilaktyczne oraz wszelkiego rodzaju kampanie społeczne, w które gmina angażuje się poprzez swoje jednostki organizacyjne, a także podmioty współpracujące oraz mieszkańców. Nie jest możliwe dokładne wyliczenie liczby podjętych tego typu działań, ponieważ mogą one stanowić element szerszych przedsięwzięć, a także nierzadko realizowane są w partnerstwach.

Programy edukacyjno-profilaktyczne realizowane są głównie w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Przeciwdziałania Narkomanii oraz Zwalczania Następstw Zdrowotnych Używania Wyrobów Tytoniowych i Wyrobów Powiązanych. Realizowana jest profilaktyczna działalność informacyjna i edukacyjna w zakresie wspomaganie dzieci i młodzieży w utrzymaniu abstynencji, wdrażane są programy profilaktyczne preferujące postawy i umiejętności służące zdrowemu i trzeźwemu życiu, organizowane zajęcia w czasie wolnym dla dzieci i młodzieży z elementami profilaktyki. W szkołach na terenie gminy realizowane są szkolne programy z zakresu profilaktyki, takie jak: „Debata”, „Przyjaciele Zippiego”, a także pogadanki i spotkania o charakterze profilaktycznym.

W ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Grunwald na lata 2022-2026 realizowane są natomiast działania profilaktyczne w zakresie przemocy, agresji oraz zachowań ryzykownych. W szkołach podstawowych prowadzone są zajęcia profilaktyczne i wychowawcze, w tym m.in. zajęcia z pedagogiem, socjoterapeutką, wywiadówki z poradami opiekuńczo-wychowawczymi, spotkania indywidualne z rodzicami, konsultacje indywidualne, programy profilaktyczne, szkolenia z zakresu współczesnych zagrożeń dzieci i młodzieży. W programach biorą udział wychowankowie i uczniowie, a także ich rodzice i najbliższe otoczenie. W związku z tym, iż nie sposób policzyć liczby uczestników, podane w tabeli dane mają charakter szacunkowy.

Działania w obszarze bezpieczeństwa podejmuje na terenie gminy Komenda Powiatowa Policji w Ostródzie, poprzez działalność Posterunku Policji w Stębarku. W 2022 roku na terenie gminy miało miejsce łącznie 816 interwencji i zdarzeń kryminalnych, najwięcej w Gierzwałdzie, Rychnowie i Stębarku. Wykrywalność przestępstw na obszarze objętym działaniem Posterunku wynosiła 85,9%, natomiast w przypadku przestępstw kryminalnych – 81,6%.

Cel strategiczny 4. Wspieranie osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym środowisku

Cele operacyjne:

- 1) Rozwijanie systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin.
- 2) Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym.

Nazwa wskaźnika		2022
Cel operacyjny 1.		
Rozwijanie systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin		
1.	Liczba osób starszych objętych pracą socjalną (Liczba osób w poprodukcyjnym okresie życia objętych pomocą społeczną)	57
2.	Liczba osób niepełnosprawnych objętych pracą socjalną (Liczba rodzin, które korzystają z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności)	66
3.	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	30
4.	Liczba opiekunek zatrudnionych przez GOPS	11
5.	Liczba projektów/ programów w zakresie aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami	Bd.
6.	Liczba organizacji pozarządowych	0
7..	Liczba zadań zleconych organizacjom pozarządowym	0
Cel operacyjny 2.		
Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym		
1.	Liczba organizacji pozarządowych	1
2.	Liczba przedsięwzięć dedykowanych osobom niepełnosprawnym i starszym	2
3.	Liczba przedsięwzięć promujących wolontariat	-
4.	Liczba wolontariuszy, osób świadczących pomoc sąsiedzką	-
5.	Liczba osób objętych pomocą wolontariuszy i pomocą sąsiedzką	-

W 2022 roku pomocą społeczną objętych było 57 osób w wieku poprodukcyjnym. Z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności korzystało 66 rodzin z terenu gminy, w których żyło 150 osób. Z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby wsparcie otrzymywało w tym czasie 88 rodzin z 186 osobami.

Jednym z podstawowych zadań gminy w zakresie wsparcia osób i rodzin, które doświadczają problemu niepełnosprawności oraz ciężkiej i/lub przewlekłej choroby, są usługi opiekuńcze oraz specjalistyczne usługi opiekuńcze. Mogą one zostać przyznane osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi przyznawane są także osobom w rodzinach, gdy rodzina nie jest w stanie zaspokoić potrzeb w zakresie opieki. W 2022 roku pomoc w tej formie otrzymywało 30 osób. Gmina realizowała w tym czasie Program Opieka 75+, w ramach którego usługami objęto 13 osób.

Należy nadmienić, iż osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności oraz niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie da

się zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2022 roku w DPS przebywało 8 osób, za które gmina ponosiła odpłatność.

W obszarze pomocy i wsparcia w Gminie Grunwald funkcjonuje Dzienny Dom Senior+ w Gładach, który powstał w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2021-2025. Z usług korzystało tu w 2022 roku 18 mieszkańców gminy w wieku powyżej 60 roku życia. Organizowane tu były wydarzenia okolicznościowe, zajęcia ruchowe, różne formy edukacji, wycieczki i wyjazdy.

W Dylewie funkcjonuje ponadto Klub Senior+, który powstał w 2022 roku w ramach tego samego programu. Z jego usług korzystało 30 mieszkańców gminy w wieku od 60 lat wzwyż. Realizowane są tu m.in. warsztaty komputerowe, muzyczne, rękodzieło, kulturalno-oświatowe, a także indywidualne poradnictwo psychologiczne, fizjoterapia i inne formy rozwijające aktywność seniorów. Bardzo ważna jest tu współpraca z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Gierzwałdzie.

W Gminie Grunwald nie są zlecane organizacjom pozarządowym zadania z zakresu wsparcia osób starszych i osób z niepełnosprawnościami, stąd w tabeli wykazano wartości zerowe. Brak jest natomiast kompleksowych danych dotyczących przedsięwzięć dedykowanych osobom starszym i osobom z niepełnosprawnościami – wskaźnik na poziomie 2 obejmuje zbiorczo działalność Dziennego Domu Senior+ oraz Klubu Senior+. Niemożliwe jest także ustalenie liczby wolontariuszy i osób świadczących pomoc sąsiedzką. GOPS nie ma podpisanych porozumień w takim zakresie, ale nie można wykluczyć, że są osoby, które takie działania realizują.

Cel strategiczny 5. Tworzenie warunków do rozwoju różnych form aktywności społecznej oraz wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego

Cele operacyjne:

- 1) Wzrost aktywności społecznej.
- 2) Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego.

Nazwa wskaźnika		2022
Cel operacyjny 1. Wzrost aktywności społecznej		
1.	Liczba instytucji świadczących usługi z zakresu spędzania wolnego czasu	5
2.	Liczba wydarzeń kulturalnych, integracyjnych, sportowo-rekreacyjnych	15
3.	Liczba organizowanych warsztatów, kursów, zajęć	10
4.	Liczba alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci i młodzieży	10
5.	Liczba osób korzystających z alternatywnych form spędzania wolnego czasu	280
6.	Liczba świetlic	12
7.	Liczba szkół	5
Cel operacyjny 2. Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego		
1.	Liczba organizacji pozarządowych	16
2.	Liczba grup wsparcia	0
3.	Liczba grup samopomocowych	0
4.	Liczba zleconych zadań organizacjom pozarządowym	5
5.	Liczba wspieranych organizacji pozarządowych	5
6.	Liczba wolontariuszy	-

Usługi w zakresie spędzania wolnego czasu organizują w szczególności Gminny Ośrodek Kultury w Gierzwałdzie, Gminna Biblioteka Publiczna w Gierzwałdzie, Gminne Centrum Sportu, Rekreacji i Turystyki a także – w obszarze aktywizacji osób starszych – Dzienny Dom Senior+ oraz Klub Senior+. Instytucje te organizują szereg różnych wydarzeń, takich jak stacjonarne zajęcia feryjne, wyjazdy i wycieczki, konkursy, wydarzenia okolicznościowe, zajęcia wakacyjne, koncerty, turnieje, zajęcia ruchowe sparingi, obozy sportowe, zawody itp. W ciągu roku realizowanych jest wiele takich aktywności, których nie sposób zliczyć. Zaspokajają one potrzeby mieszkańców w obszarze uczestnictwa w różnych formach aktywności.

W świetle Krajowego Rejestru Sądowego na terenie Gminy Grunwald funkcjonuje 16 „organizacji pozarządowych, nie licząc organizacji w stanie likwidacji. Są to następujące:

- 1) Fundacja „Grunwald”,
- 2) Ochotnicza Straż Pożarna w Dylewie,
- 3) Ochotnicza Straż Pożarna w Gierzwałdzie,
- 4) Gminny Klub Sportowy „Grunwald”,
- 5) Ochotnicza Straż Pożarna we Frygnowie,

- 6) Ochotnicza Straż Pożarna w Zybułtowiu,
- 7) Warmińsko-Mazurska Organizacja Turystyki Wiejskiej i Agroturystyki,
- 8) Stowarzyszenie Rozwoju Dylewa,
- 9) Stowarzyszenie Do Dzieła,
- 10) Stowarzyszenie Przyjaciół Muzeum Bitwy Pod Grunwaldem,
- 11) Stowarzyszenie Nasze Pacóftowo,
- 12) Stowarzyszenie RAGSZ,
- 13) Warmińsko-Mazurska Fundacja Sztuki,
- 14) Fundacja Na Rzecz Rozwoju Gminy Grunwald,
- 15) Stowarzyszenie AMK ENDURO Grunwald,
- 16) Stowarzyszenie Horyzonty Przyszłości.

Gmina Grunwald współpracowała z organizacjami na podstawie *Rocznego Programu współpracy Gminy GRUNWALD z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego za rok 2022.*

5. Wyniki śródkresowej ewaluacji Strategii

W badaniu ankietowym przeprowadzonym w okresie czerwiec-lipiec 2023 roku wzięło udział 21 respondentów. Ankieta przygotowana została w formule online oraz tradycyjnej „papierowej”, a do jej wypełnienia zostali zaproszeni radni, przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych w gminie, a także mieszkańcy.

Tabela 1. Respondenci badania ankietowego według reprezentowanego obszaru życia społecznego

Wyszczególnienie	Liczba wskazań	%
Pomoc i integracja społeczna	12	57,1%
Urząd Gminy	6	28,6%
Oświata	2	9,5%
Organizacje pozarządowe	1	4,8%

ŹRÓDŁO: BADANIA ANKIETOWE.

Ponad trzy czwarte respondentów (85,7%) stanowiły kobiety. Najwięcej osób reprezentowało pomoc i integrację społeczną (12 osób; 57,1%), następnie Urząd Gminy (6; 28,6%), oświatę (2; 9,5%) i organizacje pozarządowe (1; 4,8%).

Spośród respondentów 61,9% deklaruje, że zapoznawało się ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026*. Niespełna 24,0% twierdzi, że nie zapoznawało się, a 14,3% zaznaczyło odpowiedź „Nie wiem/nie pamiętam”. Jednocześnie badani twierdzą, że strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi ważne ogniwo w planowaniu i realizowaniu polityki rozwoju społecznego Gminy Grunwald – zdecydowanie uważa tak 33,3% badanych, raczej – 52,4%.

Tabela 2. Czy zgadza się Pan/i z poniższymi twierdzeniami? (n=21)

Wyszczególnienie	Zdecydowanie TAK	Raczej TAK	Raczej NIE	Zdecydowanie NIE	Nie wiem/trudno powiedzieć
1. Rozwój społeczny Gminy Grunwald odbywa się w sposób przemyślany i zaplanowany	14,3%	52,4%	9,5%	0,0%	23,8%
2. Misja i cele rozwoju społecznego Gminy Grunwald są znane, jasne i akceptowane	9,5%	61,9%	4,8%	4,8%	19,0%
3. Strategia rozwiązywania problemów społecznych stanowi ważne ogniwo w planowaniu i realizacji polityki rozwoju społecznego Gminy Grunwald	33,3%	52,4%	0,0%	4,8%	9,5%

ŹRÓDŁO: BADANIA ANKIETOWE.

Większość ankietowanych zgadza się z twierdzeniem, że rozwój społeczny gminy odbywa się w sposób przemyślany i zaplanowany – zdecydowanie twierdzi tak 14,3% badanych, a raczej – 52,4%. Przeciwnie zdanie wyraziło 9,5%, natomiast prawie jedna czwarta (23,8%) nie ma zdania w tej kwestii. Misja i cele rozwoju społecznego w gminie są, według ankietowanych znane, jasne i akceptowalne – z takim twierdzeniem zgadza się 71,4% badanych.

1945

1946

1947

1948

1949

1950

1951

1952

Respondenci zostali poproszeni o ocenę aktualności celów Strategii na skali od 1 do 5, gdzie 1 oznaczało nieaktualny, a 5 – bardzo aktualny. Ich odpowiedzi wskazują na aktualność zaplanowanych do realizacji celów.

Tabela 3. Czy wskazane poniżej cele Strategii, są w Pana/i opinii nadal aktualne?

Wyszczególnienie	1 - nieaktualny	2	3	4	5 – bardzo aktualny
Wspieranie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych oraz zapobieganie ubóstwu i marginalizacji rodzin	4,8%	0,0%	28,6%	38,1%	28,6%
Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo	0,0%	9,5%	14,3%	38,1%	38,1%
Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego	0,0%	9,5%	9,5%	38,1%	42,9%
Wspieranie osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym środowisku	0,0%	0,0%	9,5%	28,6%	61,9%
Tworzenie warunków do rozwoju różnych form aktywności społecznej oraz wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego	0,0%	0,0%	23,8%	33,3%	42,9%

ŹRÓDŁO: BADANIA ANKIETOWE.

Jako najbardziej aktualny został oceniony cel *Wspieranie osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin w integracji oraz funkcjonowaniu w lokalnym środowisku*, w przypadku którego dwie najwyższe oceny przyznało 90,5% ankietowanych, a tylko 9,5% badanych uznało, że cel ten jest średnio aktualny. W drugiej kolejności 81,0% respondentów oceniło w skali 4 i 5 cel *Zwiększenie dostępności opieki zdrowotnej i wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz utrzymanie bezpieczeństwa publicznego*.

W przypadku celu *Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i niezaradnych życiowo* na jego wysoką aktualność wskazało 76,2% badanych, podobnie jak w odniesieniu do celu *Tworzenie warunków do rozwoju różnych form aktywności społecznej oraz wzmacnianie społeczeństwa obywatelskiego*.

Kolejne pytanie dotyczyło subiektywnej oceny respondentów w zakresie stopnia realizacji celów operacyjnych w latach 2017-2022. Każdy z nich oceniany był na skali od 0 do 4, gdzie 0 oznaczało, że cel nie był realizowany, 1 – cel był realizowany w małym stopniu, 2 – cel był realizowany w średnim stopniu, 3 – cel był realizowany w dużym stopniu, a 4 – cel był realizowany w bardzo dużym stopniu. Ankietowani mieli również możliwość zaznaczenia odpowiedzi „Nie wiem/trudno powiedzieć”. Poniżej wymienione zostały cele, które uzyskały największe odsetki odpowiedzi respondentów w ramach danej oceny:

1) 0 – cel nie był realizowany

- Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego – 9,5%;
- Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego – 4,8%;

- Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej – 4,8%.

2) 1 – cel był realizowany w małym stopniu

- Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa – 23,8%;
- Zapobieganie marginalizacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych – 19,0%;
- Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej – 14,3%;
- Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego – 14,3%.

3) 2 – cel był realizowany w średnim stopniu

- Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększeniu aktywności w poszukiwaniu i podjęciu pracy – 52,4%;
- Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego – 38,1%;
- Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej – 33,3%;
- Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu – 33,3%;
- Wzrost aktywności społecznej – 28,6%.

4) 3 – cel był realizowany w dużym stopniu

- Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie – 61,9%;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin – 47,6%;
- Pomoc rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia – 42,9%;
- Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa – 38,1%;
- Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej – 38,1%;
- Zapobieganie marginalizacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych – 38,1%;
- Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym – 38,1%.

5) 4 – cel był realizowany w bardzo dużym stopniu

- Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym – 28,6%;
- Wzrost aktywności społecznej – 28,6%;
- Rozwijanie systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin – 19,0%;
- Pomoc rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia – 14,3%.

Największy odsetek odpowiedzi „Nie wiem/trudno określić” wystąpił w przypadku takich celów jak:

- Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego – 19,0%;
- Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększeniu aktywności w poszukiwaniu i podjęciu pracy – 19,0%;
- Wzrost aktywności społecznej – 14,3%;

Faint, illegible text at the top of the page, possibly a header or title.

Second line of faint, illegible text.

Third line of faint, illegible text.

Fourth line of faint, illegible text.

Fifth line of faint, illegible text.

Sixth line of faint, illegible text.

Seventh line of faint, illegible text.

Eighth line of faint, illegible text.

Ninth line of faint, illegible text.

Tenth line of faint, illegible text.

Eleventh line of faint, illegible text.

Twelfth line of faint, illegible text.

Thirteenth line of faint, illegible text.

Fourteenth line of faint, illegible text.

- Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym – 11,9%;
- Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa – 14,3%.

Tabela 4. Czy Pani/Pana zdaniem w latach 2017-2022 w Gminie Grunwald były realizowane następujące cele:

Wyszczególnienie	0 - Nie	1 - W małym stopniu	2 - W średnim stopniu	3 - W dużym stopniu	4 - W bardzo dużym stopniu	Nie wiem /trudno określić
Wspieranie osób bezrobotnych w zwiększeniu aktywności w poszukiwaniu i podjęciu pracy	0,0%	9,5%	52,4%	19,0%	0,0%	19,0%
Ograniczanie negatywnych skutków bezrobocia i ubóstwa	0,0%	23,8%	23,8%	38,1%	0,0%	14,3%
Aktywizacja zawodowa bezrobotnych poprzez istniejące na terenie gminy jednostki i narzędzia ekonomii społecznej	4,8%	14,3%	33,3%	38,1%	0,0%	9,5%
Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu	0,0%	9,5%	33,3%	38,1%	9,5%	9,5%
Pomoc rodzinom będącym w kryzysie, rozwijanie systemu wsparcia	0,0%	9,5%	23,8%	42,9%	14,3%	9,5%
Zapobieganie marginalizacji dzieci z rodzin dysfunkcyjnych	0,0%	19,0%	23,8%	38,1%	9,5%	9,5%
Zaspokajanie potrzeb mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia i bezpieczeństwa publicznego	4,8%	4,8%	38,1%	33,3%	9,5%	9,5%
Profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	0,0%	0,0%	23,8%	61,9%	4,8%	9,5%
Rozwijanie systemu wsparcia dla osób starszych, przewlekle chorych i niepełnosprawnych oraz ich rodzin	0,0%	4,8%	19,0%	47,6%	19,0%	9,5%
Aktywizacja osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym	0,0%	4,8%	14,3%	38,1%	28,6%	14,3%
Wzrost aktywności społecznej	0,0%	9,5%	28,6%	19,0%	28,6%	14,3%
Rozwijanie społeczeństwa obywatelskiego	9,5%	14,3%	19,0%	23,8%	14,3%	19,0%

ŹRÓDŁO: BADANIA ANKIETOWE.

Respondenci zostali poproszeni również o określenie, jakie przedsięwzięcia/projekty/działania w sferze polityki społecznej Miasta w latach 2017-2022 postrzegają jako sukces, dobrą praktykę. Wśród odpowiedzi wymieniono w szczególności następujące:

- utworzenie i funkcjonowanie Dziennego Domu Senior+ i Klubu Senior+,
- rozwój różnych dziedzin kultury fizycznej i sportu,
- powstanie kół gospodyń wiejskich.

Zapytano również jakich przedsięwzięć/projektów/działań społecznych w latach 2017-2022 zabrakło albo było zbyt mało realizowanych w gminie. Wśród odpowiedzi wskazano akcje społeczne, działania skierowane do osób długotrwale bezrobotnych oraz osób uzależnionych od alkoholu i innych substancji, zbyt mało zajęć dla dzieci w okresie wakacji, a także działania w obszarze profilaktyki uzależnień i przemocy.

Największy wpływ na rozwój społeczny gminy, w opinii ankietowanych, ma wójt (76,2%), a w dalszej kolejności jednostki pomocnicze (sołectwa) – 47,6%, jednostki organizacyjne (38,1%), rada gminy oraz władze regionalne (po 33,3%).

6. Podsumowanie raportu: wnioski i zalecenia

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Grunwald na lata 2017-2026 stanowi narzędzie długoterminowego programowania i wdrażania gminnej polityki społecznej. Jej zakres zdecydowanie wykracza poza zadania pomocy społecznej. Dokument ten podchodzi do problemów społecznych bardzo szeroko, integrując zasoby i kompetencje samorządu gminy oraz lokalnych partnerów, obejmujące nie tylko sferę pomocy społecznej, ale również rynku pracy, oświaty, kultury i sportu, profilaktyki zdrowotnej oraz bezpieczeństwa publicznego.

Analizę stanu realizacji SRPS dokonano na podstawie przeprowadzonego monitoringu na koniec 2022 roku, którego wyniki zaprezentowano w formie tabelarycznej oraz opisowej. Monitoring uwzględnia zatem zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, obrazujące poziom wskaźników/mierników poszczególnych działań oraz opis sposobu ich realizacji. Podkreślić należy, iż Strategia nie zawiera precyzyjnego określenia oczekiwanych rezultatów oraz docelowych wartości wskaźników. Jednakże całościowe spojrzenie na ten dokument oraz dotychczas wdrożone działania pozwala na sformułowanie wniosku, iż plan strategiczny jest realizowany. Ewaluacja śródkresowa wskazuje na aktualność celów Strategii oraz zaprojektowanych działań, a także zgodność działań z przyjętym kierunkiem rozwoju społecznego gminy.

W obszarze wzmocnienia aktywizacji zawodowej mieszkańców należy szczególny nacisk położyć na wsparcie osób w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, w tym m.in. osób z niepełnosprawnościami, osób mających małe dzieci i po okresie przerwy związanej z urodzeniem i wychowaniem dzieci, osób bez doświadczenia zawodowego, w szczególności po 50 roku życia i do 30 lat. Osoby te są najbardziej zagrożone długotrwałym bezrobociem lub biernością zawodową, a tym samym w wielu przypadkach również ubóstwem. Istotny jest udział gminy w przedsięwzięciach i projektach sprzyjających aktywizacji zawodowej mieszkańców, a także rozwojowi ekonomii społecznej. Należy ponadto kontynuować działania służące zapewnieniu mieszkańcom i ich rodzinom dostępu do podstawowych dóbr, a jednocześnie wzmocniające ich i motywujące do samodzielności.

Realizacja Strategii w najbliższych latach wymaga intensyfikowania działań wspierających rodziny, zwłaszcza doświadczające lub zagrożone dysfunkcjami poprzez działania mające na celu utrzymanie dzieci w ich naturalnym środowisku – rodzinie dziecka lub powrotu do niego dziecka. Ważna jest tu praca socjalna, asystentura rodzinna, a także działania profilaktyczne i edukacyjne skierowane do rodziców, opiekunów, dzieci oraz osób planujących założenie rodziny. Szczególny nacisk należy położyć na zapewnienie warunków do rozwoju dzieci i młodzieży, w tym diagnozowanie i wsparcie w rozwiązywaniu problemów wynikających z izolacji i braku bezpośrednich kontaktów rówieśniczych w okresie pandemii. Należy rozwijać formy wsparcia i aktywizacji dzieci i młodzieży zarówno w formach bezpośrednich, jak i online lub hybrydowych.

Należy mieć na uwadze, że w kolejnych latach mogą uwidocznić się negatywne konsekwencje pandemii – już teraz mówi się o zagrożeniu związanym ze zwiększeniem skali występowania zaburzeń psychicznych, uzależnień, w tym behawioralnych oraz przemocy domowej. Skutki pandemii mogą być widoczne również w utracie płynności finansowej i upadku przedsiębiorstw, zwiększeniu bezrobocia, a co za tym idzie także ubóstwa i innych problemów osób i rodzin. Sytuacja

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records of all transactions. It emphasizes that every entry should be supported by a valid receipt or invoice. The second part outlines the procedures for handling discrepancies and errors, including the steps to be taken when a mistake is identified. The third part provides a detailed breakdown of the accounting cycle, from identifying the accounting entity to preparing financial statements. The fourth part discusses the role of internal controls in preventing fraud and ensuring the integrity of the financial data. The fifth part covers the requirements for external audits and the importance of transparency in financial reporting. The sixth part addresses the legal implications of financial misstatements and the consequences of non-compliance with accounting standards. The seventh part discusses the impact of technology on modern accounting practices, including the use of software and automation. The eighth part provides a summary of the key points discussed in the document and offers recommendations for best practices in financial management. The ninth part includes a glossary of key terms and definitions used throughout the document. The tenth part provides contact information for the author and any relevant organizations.

The document also includes a section on the importance of ethical behavior in the accounting profession. It discusses the various ethical dilemmas that accountants may face and provides guidance on how to resolve them. The document also covers the role of accountants in the business world and the importance of their work in ensuring the success of organizations. The document is intended to provide a comprehensive overview of the field of accounting and to serve as a resource for students and professionals alike. The document is organized into several chapters, each covering a different aspect of the subject. The chapters are: Chapter 1: Introduction to Accounting; Chapter 2: The Accounting Cycle; Chapter 3: Financial Accounting; Chapter 4: Managerial Accounting; Chapter 5: Tax Accounting; Chapter 6: Auditing; Chapter 7: Internal Controls; Chapter 8: Ethics in Accounting; Chapter 9: The Future of Accounting. Each chapter includes a list of key concepts and a set of practice problems. The document is written in a clear and concise style, making it easy to read and understand. The document is a valuable resource for anyone interested in the field of accounting.

The document also includes a section on the importance of communication in the accounting profession. It discusses the various ways in which accountants interact with clients, colleagues, and the public. The document also covers the role of accountants in the financial markets and the importance of their work in ensuring the stability of the economy. The document is intended to provide a comprehensive overview of the field of accounting and to serve as a resource for students and professionals alike. The document is organized into several chapters, each covering a different aspect of the subject. The chapters are: Chapter 1: Introduction to Accounting; Chapter 2: The Accounting Cycle; Chapter 3: Financial Accounting; Chapter 4: Managerial Accounting; Chapter 5: Tax Accounting; Chapter 6: Auditing; Chapter 7: Internal Controls; Chapter 8: Ethics in Accounting; Chapter 9: The Future of Accounting. Each chapter includes a list of key concepts and a set of practice problems. The document is written in a clear and concise style, making it easy to read and understand. The document is a valuable resource for anyone interested in the field of accounting.

powinna być na bieżąco monitorowana. Stale trzeba więc dbać o zwiększanie dostępności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, przemocy, a także zapewniania bezpieczeństwa publicznego, w tym zdrowotnego mieszkańcom.

W związku z postępującym procesem *starzenia się społeczeństwa* w kolejnych latach realizacji strategii należy kłaść nadal duży nacisk na rozwój różnorodnych form aktywności osób starszych, w szczególności poprzez aktywizację edukacyjną, zdrowotną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz społeczną. Gmina aktywnie działa w tym obszarze poprzez dzienny dom i klub seniora. Warto te działania rozwijać i włączać coraz większą liczbę osób, a także zadbać o dostępność tego typu form aktywizacji oraz wsparcia dla osób o ograniczonej mobilności. Ważna jest także promocja wolontariatu wewnątrz- i międzypokoleniowego, inicjatywy promujące integrację międzypokoleniową oraz zachęcanie seniorów do aktywności od możliwie najwcześniejszego momentu przejścia na emeryturę.

Ważnym kierunkiem działań podejmowanych w ramach lokalnej polityki społecznej jest i nadal powinna być edukacja społeczna. Należy nią obejmować coraz szersze grupy mieszkańców gminy, co może stać się przyczynkiem lub elementem projektów służących wzmocnieniu aktywności i integracji lokalnych społeczności. Szczególnie ważne są też programy profilaktyczne w zakresie uzależnień i przemocy, w tym działania podejmujące problem uzależnień behawioralnych, w tym od internetu, komputera i telefonu, by urządzenia nie zastępowały bezpośrednich kontaktów rówieśniczych, ale także by nie stały się źródłem i formą przemocy. Jest to istotna kwestia w szczególności w obliczu konsekwencji nauki zdalnej oraz izolacji społecznej.

Istotne jest położenie nacisku na działania ukierunkowane na budowanie społeczeństwa obywatelskiego. W tym celu wskazane jest wzmocnienie roli lokalnych liderów, w tym m.in. sołtysów, członków rad sołectkich, przedstawicieli organizacji pozarządowych oraz mieszkańców angażujących się lub chcących się zaangażować w życie lokalnej społeczności. Może to polegać na realizacji szkoleń, włączaniu ich w gremia zespołów zadaniowych i opiniodawczych, a także zabezpieczenie w budżecie gminy środków finansowych na wsparcie realizacji zadań publicznych przez organizacje pozarządowe.

Warto również mieć na uwadze współczesne trendy w polityce społecznej, polegające na rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji oraz tworzeniu Centrów Usług Społecznych jako lokalnych koordynatorów usług. Zmiany te stanowią wyraz dążenia do zwiększania dostępności usług społecznych dla wszystkich mieszkańców, niezależnie od ich dochodu, a także jak najbliżej miejsca zamieszkania. Dzięki nim mniej osób będzie wymagać opieki instytucjonalnej, natomiast ich potrzeby będą zaspokajane za pomocą usług świadczonych w lokalnym środowisku.

W wyniku monitoringu i ewaluacji Strategii nie wykazano potrzeby aktualizacji Strategii, natomiast w przypadku, gdy taka aktualizacja będzie przeprowadzana, należy pamiętać o uwzględnieniu aktualnych uwarunkowań prawnych i strategicznych, w tym w obszarze przemocy domowej, zmian w ustawie o pomocy społecznej oraz wdrażaniu deinstytucjonalizacji. Z uwagi na trudności w monitorowaniu części wskaźników, rekomenduje się, by dokonać ich przeglądu i przy okazji najbliższej aktualizacji Strategii przeprowadzić zmianę polegającą na sformułowaniu wskaźników o charakterze jednoznacznym i mierzalnym, których sposób monitorowania pozwoli na rzetelne obliczenie wartości.

Faint, illegible text covering the majority of the page, likely bleed-through from the reverse side of the document.